

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja do konca tega leta 1 K za Avstro-Ogrsko, 1 marko za Nemčijo, 2 liri za Italijo in 1/2 dolarja za Ameriko.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristopna petit-vrsta 20 vin., vsa stran 60 K, pol strani 30 K, četrt strani 15 K, osminka strani 8 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5, I. nadstr. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravnistvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

K občnemu zboru „Kmetijske družbe.“

Onim samopašnim ljudem, ki si prisvajajo nesebično delo za blagostanje revnega kmetškega stanu, cedile so se sline po pravi resnični stanovski organizaciji, po Kmetijski družbi. To je družba, do katere imamo kmetje resnično neomajano zupanje vsled poštenega, pametnega in vsestranskega gospodarstva. Kako drugačna pa je takomenovana klerikalna gospodarska organizacija! Tam vse samo visi brez vsake zdrave podlage.

Zato je sklenila klerikalna, z mračnim temnim duhom navdahnjena gospoda v Ljubljani, naj se napade »Kmetijsko družbo«, ki ima lepo premoženje, pa nič onih dolgov, ki delajo klerikalcem sive lase.

Komandirali so tako-le: V odbor izvolimo stare klerikal. stotnike, bogate klerikalne advokate ter nekaj gg. kanonikov in župnikov. Duhovniki bodo komandirali, stotniki kimali! Tako pojde vse gladko. S premoženjem, ki so ga privarčevali dosedanji gospodarji »Kmet. družbe«, pričnemo tako delati, da podkrepimo naše konsume in »Gospodarsko zvezo«. Zadnje posebno s tem, da prevzame od družbe prodajo vseh kmetijskih potrebščin, tako, da bi vodila »Gospodarska zveza« te kupčije brez konkurence.

A včasih se človek vreže celo nevede. Tako so se tudi naši klerikalci dne 5. julija. Zbobnali so res nekaj svojih ljudi, ki jih je prignalo v Ljubljano nad 50 župnikov in kapelanov. Klerikalnovladni glavni odbor »Kmetijske družbe« je pa menda sklical nalašč občni zbor nepravilno, proti obstoječim družbenim pravilom, da bi se klerikalci po volitvi pritoževali, češ ta zbor ni bil pravilno sklican.

Samostojni, napredni in od vsakogar neodvisni kmetje so to sleparijo takoj videli in čeravno so bili v veliki večini, niso pripustili volitev, ker občni zbor ni bil tako sklican, kakor bi moral biti ter bi bila itak vsaka volitev neveljavna.

Klerikalci so zagnali vsled tega velik krik, dolže samostojne kmete, da so krivi, ker nekateri kmetje hodijo teško v Ljubljano, da so neprijatelji kmeta. Dr. Lampe, deželni odbornik, je peljal duhovnike v »Katoliško tiskarno«, čeravno on še član »Kmetijske družbe« ni, jim tam zabičeval, da se morajo drugič zopet vsi vdeležiti občnega zboru, naj pridobe dosti novih članov, in če drugače ne gre, naj celo pripeljejo nečlane k občnemu zboru. Namigaval jim je celo, da se »Kmetijska družba« razpusti in vrže ta organizacija v naročje klerikalcem pod drugim imenom. Seveda, dr. Lampe je pripovedoval svojim poslušalcem pobožne želje, katere nosi on že več časa pod svojo suknjo. Kedaj bodo izpolnjene, je drugo vprašanje!

Za samostojne, napredne kmete nastane vprašanje, kaj storiti? Da bi v bodoče ljudje, kakor na primer stotnik Kump, gospodarili po »Kmetijski družbi«, bilo bi naravnost rečeno prebedasto. Klerikalci se že zelo intenzivno pripravljajo.

Tudi napredni kmetje naj vstopijo v družbo v najobilnejšem številu. Zahtevajo naj, da se vrši bodoča volitev na podlagi volilnih imenikov, da ne bodo klerikalci po stari navadi privlekli sabo zopet nečlanov in vsled tega izzvali prepire. Važno pa je tudi, da se zjedinijo glede kandidatov, da se nastopi edino, brez mogočih nesoglasij!

V teh točkah treba se je takoj razgovarjati in priti do pametnih sklepov.

Ali bi se ne dobil kdo, ki bi sklical v najkrajšem času shod zaupnikov v Ljubljano, na katerem bi se o vsem potrebnim posvetovali in dogovorili? Na tem shodu naj bi se izvolil poseben odbor, ki bi vodil vse priprave za občni zbor, ki se mora sklicati vsaj do jeseni.

Politični pregled.

Avstrija.

V Avstriji sedaj v dobi kislih kumar politika popolnoma miruje. Samo stranke,

ki so vodile v državnem zboru obstrukcijo, so priredile par volilnih shodov, da opravičijo postopanje svojih poslancev v parlamentu pred svojimi volilci. Pred septembrom se ni nadejati, da bi se politično življenje oživel. Meseca septembra pa se skličejo nekateri deželni zbori, med njimi prav gotovo tudi kranjski. Ti bodo zborovali par tednov, morda celo do konca oktobra. Meseca novembra pa se zopet snide državni zbor. Kakšen bo takrat položaj v zbornici, je težko uganiti. Vse pa kaže na to, da se bo dotlej slovanska opozicija še okrepila, zakaj z gotovostjo se lahko računa, da bo na jesen pristopila »Slovanski enoti« poljska ljudska stranka, ako ne ves »Poljski klub«. V tem slučaju bi bili prvič vsi avstrijski Slovani združeni v državnem zboru v eno močno organizacijo, kateri bi se hočeš nočeš morala pokoriti vsaka vlada.

Ogrska.

Na Ogrskem prirejajo poslanci madžarske neodvisne stranke pridno shode in ščuvajo proti Avstriji. Na vseh teh shodih so bile sprejete rezolucije, v katerih se zahteva popolna gospodarska ločitev od Avstrije. Poslanec Nagy je na nekem shodu izjavil, da bodo Madžari čakali do jeseni, da jim vladar izpolni njihove zahteve. Ako vladar tega ne bo storil, bodo se Madžari lotili revolucionarne politike, kakor l. 1848. pod Košutom.

Hrvatska.

Na Hrvatskem je še vedno na dnevnem redu najljutejše nasilstvo. Stranke, ki so proti banu baronu Rauchu, se še vedno ne smejo ganiti, zanje ne obstoje nobeni zakoni. Ako poslanci skličejo kak shod, ga jim vlada prepove ali pa ga jim razžene, še predno se je začel. Tako je vlada pretekli teden prepovedala shod v Pakracu in Glini. Na Hrvatskem je torej sedaj prav tako kakor pri nas v Ljubljani, kjer nam naprednjakom tudi vlada v zadnjem času prepoveduje vsak shod. Proces proti srbskim takozvanim »veleizdajnikom« še vedno traja. Pretekli teden so imeli zgovorniki v rokah glavno pričo, ki čuje na

ime Nastić. Vgnali so ga popolnoma v kozji rog in mu jasno kot beli dan dokazali, da je on navaden od vlade plačani vohun.

Rusija.

Ruski car Nikolaj je te dni obiskal v luki Kiel nemškega cesarja Viljema. Od tu se odpelje na Francosko, kjer se v Šerburgu sestane s predsednikom francoske republike. Na povratku obišče še angleškega kralja Edvarda. — Bolgarski Sokoli so napravili izlet v Odeso na Rusko, kjer so jih sijajno sprejeli. Poveljujoči general odeški Kaulbars jih je pozdravil z znamenitim govorom, v katerem je med drugim rekel: Sokolska društva so ognjišča slovanske vzajemnosti. Delovanje teh društev me navdaja z nado, da napoči trenotek, ko se bodo vsi slovanski narodi združili v obrambi za pravice slovanstva.

Črna gora.

V času vojne napetosti med Avstrijo in Črno goro je pobegnilo 400 Bosancev v Črno goro. Vrnili bi se radi v domovino in so prosili, da bi se jih zaradi begunstva ne kaznovalo. Avstrija je to prošnjo odbila. Črnogorska vlada je obljubila, da bo za begunce skrbela; ako pa bi se kdo hotel izseliti v Srbijo ali Ameriko, mu da denar za potne stroške. Na to se jih je izmed onih 400 izselilo 39 v Ameriko, 11 v Srbijo, 165 jih je ostalo v Črni gori, 176 pa se jih je vrnilo v Hercegovino, kjer jih seveda čaka kazen radi begunstva.

Francija.

Na Francoskem je padlo staro ministrstvo, ki je več let uspešno vodilo državno krmilo. Novi ministrski predsednik se imenuje Briand, ki je po mišljenju socialist. Briand je edini socialistički ministrski predsednik v Evropi.

Španska.

Španska se je zapletla v krvavo borbo z bojevitim narodom Kabilov v Maroku. Kabili so Špance potolkli pri Melili. V bitki je padlo več sto vojakov in visokih častnikov. Na to vest je izbruhnila v Barceloni in po drugih španskih mestih vstaja.

DOPISI.

Iz Planine pri Vipavi. Našega župnika in z njim vse naše klerikalce lomi krč, ker bodo baje razveljavljene občinske volitve. Pripisuje pa krivdo drugim, posebno pa še meni, češ, da bodo volitve razveljavljene, ker sem volil jaz, ki še nisem izpolnil 24. leta. Konstatujem, da sem rojen 27. jan. 1885., torej sem imel za časa volitev volilno pravico. Ta izgovor torej ne drži. Sicer pa mora vam biti znano, da zadene krivda zgolj vas, ako bodo volitve res razveljavljene. Ali se še spominjate, kako ste nastopali v volilnem lokalni? Kaj pa volilni imenik? Vaš ljubljeneec vulgo

»Soparica« se je že poprej bahal, da je volilni imenik tako zmešal, da gotovo zmaga klerikalna stranka. Ker niste pustili vpregleda v volilni imenik in ker je tajnik podpisal volilna pooblastila brez vednosti dotičnih volilcev, je uvedlo sodišče v Vipavi kazensko preiskavo proti tajniku. Ta preiskava bo nemara spravila na dan zanimive stvari. Kaj porečete vi k temu, ki ste duševni oče vsega tega? Kot stekel pes ste se zaganjali v naše pristaše na dan volitve ter jim branili voliti. Kot pijan žganjar ste vpili in razgrajali med volitvijo v volilnem lokalni. Kar vi počenjate, je naravnost nasprotno naukom in zgle-dom nazarenskega učenika. Židovski farizeji so Krista na križ pribili, ker je bil nasproten njihovi hinavščini; ravno tako bi vi radi križali vsakogar, ki se vam slepo ne pokori. Krist je rekel: »Jaz sem pot resnice,« vi pa ste izraz najnesramnejših laži. Krist je rekel: »Ljubi bližnjega,« vi pa ga sovražite z vso hudobnostjo svojega srca. Katekizem pravi: »Jezus je hodil od kraja do kraja in povsod delil dobrote,« vi pa, koder hodite, sejete sovraštvo in prepir med dobro ljudstvo! Kar je Kristus učil in delal, to vi zametujete: bojite se resnice, pretvarjate resnico, nastopate proti svojemu bližnjemu in mu kradete čast in ugled in na zvijačah in lažeh slo-ni vsa vaša politika. A pride čas, ko vam tudi taka politika ne bo pomagala in ko bo za vedno odklenkalo vašemu gospodstvu.

A. K.

Štrajk v ajdovski predilnici.

(Dopis iz Ajdovščine.)

Osem tednov že štrajka na stotine ajdovskih delavcev. Ravnanje nemškega ravnatelja Amana in njegovih kompanjonov, katerim se je častno pridružil tudi zdravnik Fink, je klicalo do neba po maščevanju. Kar so si upali delati ošabni tujei, je škandal vseh škandalov. V svojih židovskih rokah so imeli delavsko bolniško blagajno. Brez kontrole so delali, kar so hoteli. Za najmanjši pregrešek se je odtrgala delavcu plača za tri ali pa še več dni in ni bil redek slučaj, da je bil delavec tudi telesno kaznovan. Plača za najtežja dela pa je bila od ene krone dalje. Kdor je imel tri krone na dan, je bil že srečen med srečnimi!

Ošabni ravnatelj je imel gluha ušesa za vse prošnje in pritožbe. Ni čuda, da je zavrelo med delavstvom.

Štrajk vodi »Narodna delavska organizacija« v Trstu, ki pošilja slednjo nedeljo v Ajdovščino svoje govornike, a tudi nabira za štrajkujoče denar. V obilni meri podpirajo za svoje pravice se boreče delavstvo tudi bratje Čehi.

V nedeljo 24. t. m. je bil v Ajdovščini zopet velik shod. Delavci so šli pred stanovanje neusmiljenega ravnatelja Amana ter dostojno demonstrirali. A siti žid je

streljal nanje in tudi obstrelil dve osebi. Delavci so nato bombardirali njegovo stanovanje s kamenjem.

»Slovenec« od ponedeljka namiguje, kakor da bi bila dr. Mandič in Jaklič, ta dva zastopnika »NDO.« kriva, da ima ravnatelj pobite šipe. Slišali smo, da je poročal tako mladenič, neki Metod Pegan, brat kranjskega deželnega odbornika. — Vemo, kam pes tace moli, a vendar bi dr. Peganu svetovali, naj brateca pouči, kako se poroča o resnih stvareh. Če ne bo ubogal, pa ga naj zgrabi za — mokra ušesa.

Vso zadevo preiskujejo orožniki. Pa ni jim treba biti ravno »kunštnim« — ker nad 600 delavcev odkritosrčno izjavlja, da so vsi metali kamenje.

»Zaprte nas, če smo krivico delali, a tudi naše žene in naše otroke, da ne bodo umirali gladu«, tako se čuje od ust do ust. Radovedni smo, kako se bode končala ta delavska žaloi gra.

Razgled po Slovenskem.

r Gonja proti »Slovenskemu Domu«. Župnik Poč in kaplan Smole sta v Komen-di v nedeljo hujskalo s prižnice proti »Slovenskemu Domu«. Pozivala sta ljudi, naj ne naroče »Slov. Doma«, marveč ga naj takoj vrnejo nazaj v Ljubljano. V zadoščenje je nam, da se duhovni gospodje tako boje našega lista, ker je to znamenje, da je list na pravi poti. Če pa je dovoljeno, da se sme ščuvati proti listu v cerkvi, o tem se bomo pogovorili z gospodom Počem in Smoletom na drugem mestu.

Ij Slovenski napisi, bodisi na uličnih vogalih, bodisi nad hišnimi vratmi in nad prodajalnami, dajejo naši Ljubljani tudi na zunaj slovensko lice. Po desetletnem boju smo si izvojevali samoslovenske ulične napise, septemberski dnevi pa so nam dali slovenske napise nad prodajalnami in trgovinami. Takrat so naši zavedni trgovci in obrtniki iz lastnega nagiba dali ali napraviti samo slovenske table, ali pa so prebarvali ali prelepili nemške napise. To je bilo prav in v redu. Ni pa prav in ni v redu, da se tisti obrtniki in trgovci, ki so dali prebarvati ali prelepiti napise, sedaj za te napise čisto nič več ne brigajo. Zato lezejo tisti prebarvani in prelepljeni napisi zopet polagoma na dan, ker je dež spral barvo ali veter strgal prilepljen papir. Tako se je na primer zgodilo nad prodajalno gosp. Adolfa Hauptmanna na Marijinem trgu. Bridko se stori človeku, ako vidi slovensko ulično tablo, takoj poleg pa samonemški napis slovenske tvrdke. Poznamo gospoda Hauptmanna kot zavednega narodnjaka, zato niti trenutka ne dvomimo, da bo storil, kar mu vелеva narodna čast in slovenski značaj bele Ljubljane!

r Slovenskim občinam v zgled in ravnanje! Po slovenskih občinah se žal še

vedno šopirijo dvojezični napisi, čeprav ni nobene postave, ki bi to predpisovala. Zato bi občine lahko kratkim potom odstranile te dvojezične napise in jih nadomestile s samoslovenskimi. Posnemanja vreden zgled je v tem oziru dal vrl mokronoški občinski zastop, ki je na predlog g. Petra Strele sklenil, da nemudoma odpravi po vsi občini dvojezične napise, ki so občinska last ter jih nadomesti s samoslovenskimi. Slovenske občine, pojdite in storite tudi vi tako!

r **Kako skrbi klerikalni deželni odbor za Muljavsko dolino?** Višenski potok je pri vasi Mleščevo tik za Škufcevim mlinom v noči od 7. na 8. t. m. izginil skozi prostoren rov v zemljo. Višenski potok je za vso dolino edina voda, ki jo ima prebivalstvo za vse, tudi za pitno vodo. Ker se je potok pogreznil pod zemljo, je ostala vsa dolina od Mrzlega polja pri Zatični do Krke brez vode. Dasi so to naznanili nemudoma vsem oblastem, predvsem pa deželnemu odboru ter prosili pomoči, vendar se ni od poklicanih uradov prav ničesar ukrenilo, da bi se priskočilo na pomoč bednemu prebivalstvu, ki je ostalo v času največje suše brez vode. Šele, ko je stvar prišla v javnost, je deželni odbor poslal na lice mesta — izvedenca, ki je ljudem naznanil, da pride v ponedeljek 26. t. m. komisija. Klerikalni deželni odbor je torej pustil dolge tri tedne na tisoče prebivalstva brez vsake pomoči in brez vsake vode. A še sedaj bi ne bil ničesar ukrenil, ako bi se ne zbal javnosti. To je takšen škandal, takšna brezsrčnost, ki vpije do neba. Prebivalstvo v Muljavski dolini takorekoč mrje od žeje, klerikalni deželni odbor pa se ne gane in pusti ubogo kmetsko ljudstvo cele tri tedne v tem obupnem položaju! Takšni so ti prijatelji kmeta! Pri volitvah se prilizujejo kmetom in jim obljubujejo modrino z neba, v nesreči pa jih nečejo poznati in se ne brigajo zanje. Kmetje, kdaj se vam bodo odprle oči?

r **Ruski učitelji v Ljubljani.** V dneh od nedelje do srede je bivalo v Ljubljani okoli 100 ruskih učiteljev in učiteljic, ki so prišli semkaj, da se pouče o slovenskem šolstvu in si ogledajo prestolnico slovenskih dežela. V Ljubljani so bili sprejeti z bratsko prisrčnostjo in gostoljubnostjo, da jim bo brez dvoma ostalo bivanje v Ljubljani v najlepšem spominu.

r **Deželna vinarska zadruga.** V četrtek 22. t. m. je bil v Ljubljani ustanovni občni zbor »Deželne vinarske zadruge«, ki bi bila velikega pomena za deželo, ako bi ostala nestransarska organizacija. Toda klerikalcem ni za gospodarski napredek, marveč samo za strankarske koristi. Zato so se takoj pri ustanovitvi polastili te zadruge ter so izključili iz nje malodane vse naprednjake. Pač pa so volili v predsedstvo Nemea grofa Barba, ki niti ni vinogradnik. Torej Slovenca naprednjaka ne marajo, z gorko ljubeznijo pa ogrevajo Nemea! Pa si še upajo tajiti, da niso zve-

zani z Nemei! Hinavei! Naprednim slovenskim kmetom ne preostaja sedaj drugega, kakor osnovati si svojo lastno vinarsko zadrugo. Saj bi bili tudi neumni, če bi nosili svoj denar klerikalcem, da bi ti z njim samovoljno gospodarili.

r **Slovenska kmetijska šola v Šent Jurju** bo po dolgoletnem cincanju s 1. oktobrom t. l. vendarle otvorjena. Deželni odbor štajerski razpisuje ravnokar službi ravnatelja in enega strokovnega učitelja te željno pričakovane šole. Dolžnost štajerskih rodoljubov je zdaj pač ta, da se posvetijo živahni agitaciji med slovenskimi gospodarji, da bo šola dobro obiskana, ker sicer jo utegnejo Nemei in nemškutarji onemogočiti.

r **Toča na Štajerskem.** Dne 24. t. m. je napravila toča ogromno škodo. Posebno strašno je pobila v ormoškem okraju. Najbolj so prizadete občine severno in vzhodno od Ormoža in mesto samo. Ponekod je toča vzela vse, drugod polovico; zlasti je na goricah škoda velika. Posamna zrna so bila debela kakor gosja jajca. Hitra cenitev in zadostna pomoč prizadetim je nujno potrebna. Enake toče ne pomnijo najstarejši ljudje.

r **Nesreča.** 15letni sin posestnika Beraniča v Cirkovcih na Štajerskem se je igral z nabasano puško. Hotel je ustreliti nekega goloba. Namesto goloba pa je zadel iz neprevidnosti nekega mlatiča na skednju, ki se je zgrudil in kmalu umrl.

Dolenjski novičar.

d **Napredna zmaga v Krškem.** Kakor nam poročajo iz Krškega, je tamkaj pri občinskih volitvah v III. in II. razredu sijajno zmagala napredna stranka. Napredni kmetski volilci so stali kakor skala na strani naprednih kandidatov. Živeli zavedni volilci!

d **Promoviran** je bil doktorjem prava na graškem vseučilišču g. Saša P o z n i k, avskultant pri okrožnem sodišču v Novem mestu, sin g. notarja dr. Poznika. Iskreno čestitamo!

d **Naročniki vračajo »Dolenjske Novice«**, odkar so napadle v »Listnici uredništva« »Ciril-Methodovo družbo«. Zakrivil je menda ta napad kanonik Žlogar, ki se je dal baje pri zadnjih volitvah moške podružnice Ciril in Metoda voliti v odbor. Pa naj reče kdo, da to ni doslednost.

d **Novomeško čitalnično poslopje** popravljajo in prezidavajo. Bil je zadnji čas, ker so bili res vsi prostori premajhni.

d **Nova tovarna.** Do vrha sta dogradila v Kandiji mizarsko tovarno gg. Umek in dr. Postavljena je zadej za Ropasovo vilo. Imamo tedaj eno domačo podjetje več.

d **Očetje frančiškani** popravljajo stranski trakt samostana, da bodo imeli tam ljudsko šolo. Zadnja gorska vas ima

pedagoško naobražene učitelje, izmed vseh patrov frančiškanov, učečih na novomeški deški ljudski šoli, pa je kvalificiran samo eden. To se godi v metropoli na Dolenjskem, kjer je sedež uradništva. Zdaj bodo pa imeli ljudsko šolo že kar pod svojo streho. Blaženi srednji vek!

d **Okrajna sodnija v Višnji gori** je že izpustila iz zapore brata Vene, ki sta dne 18. t. m. Andrej Zupančiča, posestnika iz Litije, ko jih je peljal na Plusko, ustrelila v hrbet. Zupančič je težko ranjen; ima pljuča na desni strani prestreljena. V bolnici še niso odstranili krogle. Vzrok streljanja ni znan; to le sami vedo med seboj.

d **Velika sokolska slavnost** bo v nedeljo 1. avgusta v Krškem. Pozivamo naše kmetske somišljenike, naj se te slavnosti vdeleže v kolikor mogoče velikem številu.

d **Veselica**, ki so jo litijske in šmartinske rodoljubke priredile 18. t. m. v Gradcu pri Litiji za »Ciril-Methodovo družbo«, donesla je čistega dobička 550 K, kateri znesek so vodstvu že odposlale za obrambni sklad.

d **V Ribnici** so se dne 21. t. m. za sedem občin dajali lovi v zakup. Zanimanje za love in udeležba pri dražbi je bila nenavadno velika. Družili so se domači lovci in posestniki po občinah, da odvzamejo love graščinam, kar se je tudi povsod posrečilo. Med liberalci in klerikalci ni bilo videti razlike. Streljali bodo skupaj. Dosegle so se visoke cene, za Dolenjo vas na primer 1950 K. Toliko zanimanja ljudstva za dragi lovski šport dokazuje napredek in tudi gotovo blagostanje ljudstva. Da se lovi dobro plačajo, moramo le odobravati. Da bi imele pa občine v resnici korist od visokih zakupnin, bi bilo želeti, da se ne razdele med posestnike, ker mali deleži nikomur nič ne zaležejo ter je pravična delitev tudi težavna. Denar naj bi se nalagal in porabljal za kake skupne občinske potrebe, za katere je treba naklad in tlake. Opozarjamo na šole, občin. uboge, občinske poti, gasilno orodje, pokončavanje broščev in gosenic, odkup bire itd.

d **Kočevski razbojniki** so zdaj pri okrožnem sodišču v Novem mestu zaprti. Bomo videli, če bo za nje roka pravice tudi tako svinčena, kakor je bila v Ljubljani za ljubljanske demonstrante.

d **V Kočevju** in sodnem okraju kočevskem vladajo tužne razmere. Slovenci so narodno brezpravni in tudi osebno niso varni pred napadi. Sodišče v Kočevju uraduje z malimi izjemami vse nemško ter povrhu tega še pači lastna in krajevna imena. Kdaj se bode vendar zdravilo naše ljudstvo in zahtevalo to, kar mu gre po postavi? Zahtevajmo slovensko uradovanje pri vseh uradih, pomagajmo si sami. Kdor sebe ne spoštuje, je podlaga tujčevi peti. Pričakujemo pa tudi izdatne podpore obeh narodnih strank v deželi. Stranka, ki nas pusti umirati, ni narodna in nima srea za pravico. Dr. Šusteršič je

pri zadnjem shodu v »Unionu« klicel po edinosti. Dobro! Pokažite pri nas, da je to vaša resna volja. Če kje, je v kočevskem okraju treba složnega dela. Ozrite se posebno na Drago in Travo in poglejte, kaj se tam godi!

d **Iz Metlike** nam pišejo: Dobro kupčijo z drvami delajo nekateri Kočevarji, zlasti pa neki Stibelj. Ta je te dni v Metliki skušal prodati $2\frac{1}{2}$ m³ za $3\frac{1}{2}$ m³ po 8-kron m³. Neka stranka je prevzela drva, jih dala sama vložiti in premeriti. Mera je komaj znašala (tako, kakor se meri žito) $2\frac{1}{2}$ m³. Stibelj je sicer »pomoto« priznal. Da reši svojo čast in doseže svoj namen, je drva zopet naložil ter jih vozil sem in tja po Metliki, dokler ga ni druga stranka rešila iz sitne zadrege. Stibelj je pa vendar zaslužil v dobrih dveh urah s konjički vred eno celo kronico več kakor je pri prejšnji stranki resnični račun znašal in razun tega je dosegel čast, da je videl vso Metliko.

d **Ženska in moška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Črnomlju** priredila v nedeljo, dne 1. avgusta 1909 na vrtu, v slučaju slabega vremena pa v vseh gostilniških prostorih g. Julija Mazelleta v Gradeu veliko narodno veselico. — Veselični odsek zastavil je vse moči, da bo prireditel res prava ljudska veselica. Sodelovala bo metliška mestna godba, črnomaljski orkester, moški in mešani pevski zbor črnomaljski. V paviljonih za vino, pivo, jestvine, v turški kavarni in slaščičarni bodo stregle rodoljubne črnomaljske dame; na sporedu je tudi srečolov z okusnimi in dragocenimi dobitki. V mraku se zažge velik umetalni ogenj, v prostorni dvorani tik vrta se pa priredi ples, tako da je za neprisiljeno zabavo res v vsakem oziru preskrbljeno. Kljub velikim stroškom nastavila se je vstopna le z 20 v za osebo, to pa raditega, da se da tudi priprostemu ljudstvu prilika udeležiti se te veselice, ter da se v vseh slojih zbudi zanimanje za našo velekorisno šolsko družbo. Zato se pač upravičeno pričakuje, da pohiti v nedeljo vsak zavedni Belokranjec v prijazni Gradeu, da mal položi dar, domu na altar.

d **V Št. Janžu na Dolenjskem** so sklenili gostilničarji pod kaznijo 50 K, da ne bodo točili nobenega piva, temveč samo domači vinski pridelek. Vinorodni kraji — posnemajte!

d **Gospoda kaplana izgubimo**. Poizkušal je politično rogoviliti, pa ni šlo niti pri Marijinih devicah bogve kako. Napredni značaj šentjanžke občine mora upoštevati vsak, tudi duhovnik. **Kmetje** hočemo biti gospodarji na svojih tleh.

d **V Krmelu** koplje premog neka nemška družba. V kantini te družbe se toči pivo in vino, a ne domači pridelek. Ravnatelj te družbe je baje ukazal, da se od domačih slovenskih vinogradnikov ne sme kupiti niti kaplje vina. To je škandal prve vrste!

d **Prebivalci naprednega Mokronoga** žive skoraj vedno v nesporazumljenju z naprednimi kmeti okoličani. Naj bi stopili skupaj trezni možje trga in okolice. Od večnih razprtij med naprednjaki ima dobiček le klerikalna stranka in njen general — župnik Bukovic.

d **Napredni obč. odbor v Št. Janžu**, kamor spada Krmelj, sklene občinsko naklado na pivo. To je najboljši odgovor prevzetnemu tujcu. — Kako se nagaja delavcem, med katerimi je tudi mnogo šentjanžkih in tržiških kmetov in kako se jim skuša od strani vodstva zabraniti delavsko organizacijo, o tem pa enkrat pozneje.

d **Pokradel je vse, kar je videl**, po topliški okolici že opetovano kaznovani Andrej Maler, doma baje nekje od Mokronoga. Vzel je celo kropilnik in ključ od tabernakelja v topliški cerkvi. Kradel je zelo smelo, in kar v rokah je nosil pokradene predmete ter jih prodajal. Maler je tudi ričet že opetovano poskušal v prisilni delavnici. Prijeli so ga orožniki v Vavti vasi.

d **Vrat si je prerezal** 22letni Jožef Banič, sodarski pomočnik iz Stare vasi pri Škocjanu, iz strahu pred dvema ljubica, ki sta mu obe rodili — dečka. Ker sta ga obe hoteli imeti, a je spoznal, da dvema ni kos, se je ranil na mestu, kjer se odzame moška moč, potem si je pa še nevarno obrezal vrat. Pripeljali so ga v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji. Da bi okreval, je malo upanja, sicer je pa tudi bolje, da umre. Bil je cerkveni pevec, seveda tudi klerikalec. Klerikalna vzgoja! Pravijo, da se mu je zmešalo in da je to storil v verski blaznosti. Mi pa pravimo: to vse ljubezen stri!

d **Ponesrečil se je** v petek delavec Franc Peskar v litijski predilnici. Zmečkal mu je desno roko od členka doli in vso kožo s prstov potegnilo. Ker se je nesreča zgodila, ko je že odšel brzovlak, odpeljali so ga še-le zvečer ob 8. v ljubljansko bolnico. Mož je svoje nesreče sam kriv. Segel je z roko v stroj, ko se je še vrtel. Snaženje se sme vršiti pa le takrat, ko stroj stoji.

d **Čigav je denar?** Dne 13. julija 1909 se je vračal nepoznan živinski trgovec s sejma iz Metlike čez Črmošnice domov. Gonil je dve kupljeni kravi. Ko se je v gostilni Ignacija Roma v Črmošnjicah okrepečal, je v hlevu Klemenovem nekoliko zaspal. Med spanjem so mu vzeli trije storilci en bankovec za 100 K in enega za 20 K. Orožniki so dobili zdaj storilce in našli pri njih še 87 K 14 vin. Dotičnik, ki je bil okraden, naj naznani svoj natančen naslov c. kr. okrožnemu sodišču v Novem mestu, kjer bo dobil denar nazaj.

d **Utonil je** pri kopanju v Savi pri Krškem topničar K. Rojko.

Jz Grosuplja in okolice.

d **Za jetiko** je umrlo v Jerovi vasi pri Grosupljem v prav kratkem času ne-

kaj oseb, kar drug za drugim. Strašna bolezen pa, kakor kaže, ne obeta še kmalu dati vasi slovo, kajti bolne so še tri osebe. Vnaprej pa se že lahko pove, da ne bode ostala samo pri bolnih treh, ampak, da se bode kal boleznin zanesla dalje na druge in jih spravila v najlepši dobi s sveta. Ali ni tu nobene pomoči, da bi se strašna morilka jetika vsaj omejila?

d **Grosuplje v nevarnosti**. Znano je, koliko ljudi je umrlo zadnji čas v Jerovi vasi za jetiko. Pred kratkim mlada deklica. Ljudstvo pa ima v tem kraju obžalovanja vredno navado, da vso obleko za jetiko umrlega položi za kakih 14 dni v potok Grosupljico; češ, da bode voda bolezen odnesla, obleka pa bode zopet uporabna. Ubogo ljudstvo ne ve, kako kruto se vara. Isti slučaj se je baje zgodil tudi sedaj. — Pomisliti pa je, da vlada ravno v tem času grozovita suša in imajo vsi Grosupeljčani — razen par — vodnjake popolnoma prazne ter so primorani zajemat vso vodo iz Grosupljice. In kakšna je: tudi v nji se pere in namaka po cele tedne od jetičnih okuženo perilo; napaja se čez sto glav živine, ki gotovo nemalo onesnaži vodo; koplje se vsaki dan cele kope odraslih in otrok; pere se perilo štiri do petih vasi. Ali bi ne bilo čisto naravno, če bi naenkrat nastala kaka bolezen, če bi se zanesla jetika in pričela svojo strašno žetev, kakor n. pr. sedaj v Jerovi vasi?! Grosuplje! pomislite, v kaki nevarnosti ste! Ali vam ni nič za svoje zdravje in za zdravje vaših otrok?! Pa poročete: ko pa ni druge vode. Zakaj pa je ni? Zato, ker niste dovolj odločni, da prisilite tiste ljudi, ki sede pri polnih kozaricah dobre pitne vode, da bi tudi vam privoščili kaj boljšega, kakor pa je umazana Grosupljica. Piti morate tisto vodo, v kateri se pere vaše perilo; perilo jetičnih; v kateri se kopljejo konji in napaja živina. Dober tek, gospodje odborniki! Gospodu županu itak ni treba reči ob pitju Grosupljice: »bog žegnaj!«, ker ima doma dovolj zdrave, v neusahljivemu vodnjaku zajete pitne vode. Ali kdor sedi pri polni mizi, naj po načelu krščanske ljubezni privošči svojim sovaščanom vsaj drobtine, ki padajo od nje. Gospod župan! dajte vendar oskrbeti vodovod in hvaležni vam bodo celi rodovi! Ljudstvo pa bode rešeno nevarnih boleznin.

d **Povest o grosupljskem vodovodu** je prav podobna povesti o jari kači in steklem polžu. Koliko je že bilo govorenja, merjenja in zopet govorenja; vodovoda pa le še ni in tudi ne kaže, da bo kmalu kaj s stvarjo, ki bi bila tako potrebna in koristna. Zopet je vse utihnilo. Sicer pa ni čudno, če se zadržuje tako imenitna naprava kakor bi bil ravno vodovod. Gospodu županu ga ni treba, ima neusahljiv vodnjak, oča Okorn imajo izvrsten studenec pod oknom, nekemu drugemu gospodu odborniku pa baje vrt ne dopušča, da bi glasoval zanj; ima nam-

reč tudi neusahljiv vodnjak. Ti trije gospodje odborniki — drugih glas je glas vpijočega v puščavi — pa bi naj pomislili, da imajo vaščani in okoličani vodnjake prazne, da morajo zajemati vodo iz umazanega in nezdravega potoka ter jo voziti v oddaljene kraje. Ali ni zdravje in sreča teh ljudi, gospodje, nič vredno?! Kaj ne plačujejo tako davkov kot drugi ljudje. Zakaj bi morali pa vi potem slabše, veliko slabše živeti kot oni gospodje? Zahtevajte odločno in ne ustrašite se nikogar, pa boste dobili vodovod. Dežela vam bode radevolje pomagala, pomagati pa si morate v prvi vrsti sami in to z odločno zahtevo: gospod župan in odbor, izposlušajte nam vodovod! Čemu odlašate in odlašate na jutri, kar se danes lahko stori!

d **25letnica »Prostovoljnega gasilnega društva v Trebnjem«** dne 1. avgusta t. l. Opozarjamo še enkrat na to slavnost in prosimo slavna društva, da takoj prijavijo število članov, ki se udeležijo slavnosti in banketa. Prosi se tudi naznaniti prihod društva. Pri ljudski veselici na travniku g. Pavlina točilo se bo vino, pivo, prodajale jestvine, sladčice, kava in drugo v lastni režiji. Skrbljivo je za izborna kapljico in izvrstne jestvine. Kdor se hoče dobro zabavati, naj pride v nedeljo v Trebnje. Slavnost in veselica se vršita ob vsakem vremenu.

d **Novo brizgalno za gašenje požara** je dobila grosupeljska občina. Hvale vredna naprava. Vprašamo pa: kaj je mogoče grosupeljska občina nemška, ozir. nemčurska, da je naročila brizgalnico pri tovarni Samassa v Ljubljani?

d **Suša** bode po grosupeljski in šmarski dolini uničila tudi drugo košnjo. Kaj naj ubogi kmet daje živini, ki mu je v sedanji dobi vir vseh dohodkov. Krajearji, ki jih dobi za mleko, bode odpadli, ker bode treba živino prodati radi pomanjkanja krme. Poljske pridelke bode ravno tako uničila suša. Treba bode plačati davke! Kje naj vzame ubogi kmet denar?! Gospodje poslanci! Ogromno delo usmilenja vas čaka!

Gorenjski novičar.

g **Iz škofjeloške okolice.** Kar nas je naprednih kmetov v okolici Škofje Loke, smo že nestrpno pričakovali enako napredno glasilo kakor je »Slovenski Dom«. Zanimali smo se zanj takoj, ko smo izvedeli, da ga nameravajo izdajati. In zdaj, ko ga imamo, smo pa tolikanj bolj veseli. Ker se zanimamo za splošni napredek, je umevno, da čitamo vse mogoče liste, vmes tudi klerikalne. Za to, če nam kdo prepoveduje čitati napredne liste, se pa še najmanj brigamo. Če jih drugi čitajo, zakaj bi jih ne smeli mi? Mari hočejo gotovi ljudje, da bi vedno ostali v temi in ne vedeli kaj se po svetu godi in kako napre-

duje? Pri vsem tem smo pa pogrešali svoje lastno glasilo, v katerem bi nam bilo dovoljeno tudi brez ovir povedati svoje mnenje. Zato Vam gospod urednik lahko zagotovim, da bomo napredni kmetje iz škofjeloške okolice zvesti naročniki in pridni čitatelji »Slovenskega Doma«, sosebno pa tedaj, če bo ta list neustrašeno zastopal naše koristi in nas vtrjeval v boju proti našim sovražnikom. Dolgo časa smo tavalili v temi, a mi hočemo jasnosti. Vemo, da je našim klerikalcem edino za to, da si polnijo svoje žepe in sitijo svoje vedno lačne želodce. Velik politik je Čočov France iz Češnjice. On je mnogo obljuboval in nič izpolnil, toda ljudstvo se je že izpametovalo in njegovim klobasarijam nihče ne verjame. Seveda ima še nekaj zasleplencev za seboj, a ti naj ga le poporašajo, kaj je novega storil, odkar vleče mastne poslanske dijete. Nič in trikrat nič. Mi vemo, da je Čoč poslanec od muh in od njegove »delavnosti« ne moremo nič bogvedi kaj posebnega pričakovati. Zlasti kar nas je mlajših kmetov smo sprevideli vse to. Upajmo, da bo kmalu tudi cela škofjeloška okolica enakih misli, kajti jelo se je že povsod svitati in prišel bo dan, ko bomo korenito obračunali z »osrečevalci« naših kmetov, to je s klerikalci!

g **V Žabnici pri Škofji Loki** so mislili klerikalci, da bodo vse kmete, ki so v veliki večini odločno naprednega mišljenja, vjeli v svoje mreže, ko so ustanovili neko katoliško izobraževalno društvo. K temu društvu je sicer pristopilo nekaj pravbožnih žensk in starih možakarjev, ki menijo, da se ne smejo zameriti fajmoštru Čiku. Toda naši napredni Žabničani poznajo prav dobro svojega Čika in pa tistega zvitega Šinkoveca, ki s peklom in hudicem straši po Škofji Loki, pa vzlje svoji grozovladi ne more beležiti nikakih posebnih uspehov, ker ga črtijo ne samo naprednjaki, ampak še bolj klerikalci, ki jih drži v svojih krempljih in jim žuga, da jih pripravi ob kruh, ako ga ne bodo vbogali. Mi Žabničani svetujemo obema, Čiku in Šinkovecu, naj bodeta oba lepo krotka in ponižna, kajti njuno delovanje v Žabnici ne bo donašalo onih sadov, ki jih pričakujeta. Mi smo prepričani, da mora pravica zmagati in to tudi vemo, da je pravica na naši strani. Mi dajemo cesarju kar je cesarjevega, Bogu, kar je božjega, narod pa naj ima to, kar je njegovega. Če gospodi klerikalci tega ne razumete, Vam ne moremo pomagati. Napredni kmetje iz Žabnice in drugih sosednih vasi vstopimo vsi v »Napredno politično in gospodarsko društvo« za sodni okraj Škofja Loka, kajti v tem društvu bomo imeli svojo oporo, da bomo združeno nastopali in povzdignili svoj glas za pravice, ki nam gredo! Klerikalci nam ne bodo nič dali, ako si sami ne bomo pomagali.

g **Jane na ražnju ali kdo posnema nas?** Ni še tako dolgo tega, ko si lahko čul

s prižnice, »Lejte jih norce, brezverce, »Sokole«, ki nosijo rdeče srajce kakor predpustne šeme in se zvišajo po drogovi kakor kakij komedijantje« itd. A sedaj? Sedaj imajo ti nekdanji pametneži že to vse. So si pač mislili, stvar je posnemanja vredna, lotimo se je tudi mi. In niste minuli še dve leti, odkar so priredili pri nas v Škofji Loki meščani gozdno veselico, kjer so pekli janca na ražnju. Kolikokrat je bila takrat ta Španova hosta na prižnici in kako grdo je obrekoval naš župnik Šinkovec tiste, ki so se udeležili te nedolžne veselice. Malo da ni oseb na prižnici povedal. Tudi v tem oziru so začeli nas posnemati! Te dni so se spomnili naši gospodje, kako krasno in veselo je bilo videti naše meščane pred kratkim časom pri pregrešnem pečenju janca na ražnju. V sredo so se zbrali ti gospodje že dopoldne v tukajšnjem kapucinskem samostanu, kjer je vino in druge take stvari po nizkih cenah za take goste. Popoldne so odkorakali proti Crngrobu in ljudje so spraševali kaj neki imajo, morda gredo na kako novo mašo. A šli so samo peč janca na ražnju. Na to veselico je bila povabljen tudi vdova, Blažežkova mama. Domov so se vračali pozno v noč, kakor se menda duhovnikom spodobi. Da so bili vsi z mammo vred židane volje, se razume. Posebno »ta sveti dohtar« je bil tako dobre volje, da se je revček moral z nekim mesarjem domov pripeljati. Toliko za danes.

g **Veselica na Dobravi pri Podnartu.** Opozarjamo na veselico, ki jo priredi v nedeljo dne 1. avgusta podružnica »Ciril in Metodove družbe« za Dobravo, Ljubno, Podnart, Kropo in Kamno gorico v priljubljeni gostilni g. Filipa Pogačnika na Dobravi. Kdor se hoče ta dan razvedriti in se drugače dobro zabavati, naj ne zamudi priti na Dobravo. Poleg godbe in petja je toliko raznih zabavnih točk, da se občinstvo gotovo ne bo dolgočasilo. Srečlov je tako bogato opremljen, da mora dobiti skoraj vsak listek. Ker je veselica v tem času tolikega pomena, naj vsaka zavedna Slovenka in vsak zavedni Slovenec stori svojo narodno dolžnost. — Tem potom se vsa društva naprošajo, da vpoštevajo ta dan ter se udeležijo veselice.

g **Hrvatski poslanec na Dobravi.** Z Dobrave nam pišejo: Letos imamo na Dobravi odličnega gosta. Prišel je namreč semkaj poslanec v hrvatskem saboru in v državnem zboru v Pešti dr. Pero Magdić iz Varaždina. Ostane tu več tednov. Dragega gosta, ki je eden izmed najboljših prijateljev nas Slovencev, iskreno pozdravljamo.

g **V Žirovnici na Gorenjskem** so ustanovili tamb. društvo »Stol«. Sedaj ima društvo že 12 članov v kljub raznim zaprekam!

g **Odličen gost.** Na Bled je prišel s svojo soprogo odličen srbski državnik Pavel Odavić, ki slovi kakor eden najboljših sodobnih srbskih pesnikov. Odavić, ki je

velik prijatelj Slovencev in se živo zanima za slovenske razmere, ostane na Bledu pet tednov. Dobro nam došel na slovenski zemlji.

g Bleški grad v nemških rokah? Kakor pripovedujejo, namerava Bleški grad kupiti društvo nemških zdravnikov. Kaj poreko k temu bleška in druge sosedne občine? Ali bodo mirno trpele, da preide eden najlepših koščkov slovenske zemlje v nemške roke? Zavedni možje bleški, zganite se vendar in pošlite odposlanstvo k deželnemu odboru s prošnjo, naj prepreči to sramoto!

g Vodovod v Kranju je razun nekih malih stvari že skoro dodelan. Pritekla je že v mesto prva voda, ki pa je seveda še kalna in nerabna.

g Z Gorenjskega se nam piše: Vedno se čujejo pritožbe, da avtomobilisti, katerih je dokaj na Gorenjskem, brezobzirno vozijo, ne meneč se za potujoče občinstvo. Pritožb od strani kmetovalcev je dovolj, da je to prava pokora za kmeta. Vprašali bi zato pristojno oblast, ali za te ni nobenega paragrafa? Ali smejo avtomobilisti svojevoljno voziti kakor se jim zljubi? Poskrbeti bo treba, da se bodo tudi ti gospodje naučili, da ima priprost človek iste pravice kot oni.

g Pobijajte kače! Letos je izredno veliko kač, da ljudje že dolgo ne pommijo, da bi jih bilo toliko, posebno pa modrasev. Zato, kdor jo najde, naj jo ubije in naj je ne pusti ležati, ampak zakoplje naj jo v prst.

g S Križa pri Kamniku se nam piše: V torek dne 20. t. m. popoldne okoli 4. ure treščilo je v hlev Jožefa Drešarja na Križu ter mu je poleg hleva zgorela tudi hiša in vsa gospodarska poslopja ter sosedni Ivani Šimnovec hiša. Prvi ima škodo nad 10.000 K, ker mu je zgorelo tudi vse gospodarsko orodje in gotovega denarja nad štiristo kron. Rešiti ni bilo mogoče ničesar, ker je bilo vse hkrati v plamenu. Domači so bili na polju s živino. Le malo žrebe je bilo doma, a tega so grajščinski hlapci rešili. Psa pa ni bilo mogoče oteti, uboga žival je zgorela. Da se ogenj ni širil, zahvalimo gasilce kamniške, ki so tričetrt ure oddaljeni, z ne navadno hitrostjo prišli na pogorišče, dočim pa gasilcev iz Kaplje vasi, ki so nam najbližni sosedni, ni bilo, ker baje naš, za kmeta tako vneti g. župan in načelnik Mejač, ni hotel dati konj za brizgalno. Hvale mu za to ne moremo izrekati. Pohvaliti nam je pa gospoda barona Otona Apfaltnerna, ki je neumorno pomagal gasiti. Čast mu!

g Ustreljen stotnik. V ponedeljek 26. t. m. je imela stotnija lovskega polka iz Beljaka strelne vaje pri drugem klanškem jezeru. Streljali so v smeri proti Mangartu. Poveljnik stotnik Berger se je napotil s trobentačem na škrbino na zapadno od Malega Mangerta ter dal od tamkaj znamenje za streljanje.

Takoj po prvih streljih se je zgrudil stotnik, zadet od krogle. Krogla mu je prestrelila prsi in močno ranila za njim stojčega trobentača. Stotnik je zavžil par požirkov vina in izdihnil. Prenesli so ga v mrtvašnico na Fužine. Ali se je zgodila nesreča, ali je bil storjen zločin, še ni dognano.

g Ponesrečen turist. V ponedeljek 19. t. m. sta se napotila iz Vrat na Triglav dva dunajska turista Plaichinger in Lass. Na potu jih je srečal doovski župnik Jakob Aljaž, ki ju je vprašal, kam da gresta. Povedala sta mu, da gresta na Triglav preko severne stene. Odsvetoval jima je to pot, češ da je silno nevarna. Turista se za to svarilo nista zmenila. Ob treh popoldne jih je dobila nevihta, da sta morala vedriti v neki votlini. Po polurnem čakanju sta nadaljevala svoje plezanje. Prišla sta do strme stene. Navezana sta bila drug na drugega z vrvjo. Lass je vrgel vrv okoli skalnatega nosu in jel plezati. Skala se je odtrgala in Lass je zdrčal preko stene. Med padcem se je vrv vjela za druga skalo in Lass je obvisel med zemljo in nebom. Plaichinger je tudi padel in si pri padcu zlomil dve rebri, vendar pa je ostal na svojem mestu. Zgodilo se je to ob 5. popoldne. Plaichinger, sam močno poškodovan, ni mogel pomagati svojemu tovarišu. Zabil je svojo gorsko palico v skalo, prerezal vrv ter jo privezal na palico. Na to je jel klicati Lassa, ki mu je sprva še odgovarjal. Ob 7. zvečer mu je še zaklical: »Zbogom, Plaichinger, jaz umiram!« potem pa je utihnil. Plaichinger je ostal na mestu nesreče do srede opoldne ter klical na pomoč. Ker ni bilo pomoči, je skušal splezati s stene. Po neizrečenem trudu se mu je posrečilo. Preko snežišča je prišel k Dežmanovi koči in tam v Mojstrano, kjer je naznanil nesrečo. Gorski vodniki pod vodstvom gospoda Winziga so se takoj odpravili, da rešijo Lassa. Priplezali so do stene, kjer se je zgodila nesreča. Lass je še vedno visel na vrvi kakih 20 metrov visoko. Klečal je na skalnem porobku ter tiščal glavo med kolena. Videlo se je, da je bil že mrtev. Ves trud priti do njega je bil brezuspešen. Jeli so vbijati v steno kline, da bi tako prišli do ponesrečenca. V nedeljo 25. t. m. se jim je končno posrečilo. Dvignili so ponesrečenca kakih 200 m visoko na zeleni sneg, ga zavili v rjuhē ter ga na saneh spravili preko snežišča do Dežmanove kočē in od tam skozi Kot v dolino. Tu so ga položili v krsto, okrašeno s planinskimi rožami ter ga prepeljali v Mojstrano. Na Lassovem telesu ni bilo vidnih zunanjih poškodb. Pokopali so ga v ponedeljek zjutraj v Dovju. Pokopal ga je župnik Aljaž. Pogreba so se vdeležili: ponesrečenčeva sestra in oče, mnogo turistov in domačega prebivalstva. Na grob sta položila vence »Slov. plan. društvo« in »Slov. učiteljsko društvo«. Lass je bil namreč učitelj na Dunaju.

g Podpore. Deželni odbor je dovolil društvu za privabitev tujcev v Radovljico 60 K za popravo savske brvi na Gmajni. Naučno ministrstvo pa je darovalo obrtno-nadaljevalni šoli 300 K podpore.

g S Križa pri Kamniku. Dne 22. t. m. je pri nas na Križu udarila strela v hišo p. d. Grintava in vpepelila hišo in hlev, zraven pa je še ena druga lesena bajta zgorela. Ljudje so prišli hitro pomagat reševati, da so rešili živino, vendar je drugo, razen enega voza, vse zgorelo. Posestnik je zavarovan pri banki »Slavija« za 2400 K. Graje vredno je bilo to, da gasilno društvo v Komendi ni prišlo na pogorišče z brizgalno, pač pa je prišlo na pogorišče vrlo gasilno društvo iz Kamnika. Vendar je Komenda oddaljena komaj pol ure, Kamnik pa eno uro. Načelnik komendskega gasilnega društva, znani »Šovsk«, je za požare v okolici manj navdušen, kakor za velike veselice doma, ker pri požaru je treba delati, veselica pa kaj nese. Čudili smo se, da je na pogorišče prišel pomagat c. kr. glavar iz Kamnika, z zlatim križcem odlikovani načelnik gasilnega društva — pa je doma lepo vedril. Tudi gospod graščak baron Apfaltrern je pomagal pri požaru prav pridno. Hvala za to vsem.

g Iz Skaručne nam pišejo: Dne 27. julija je preminul v Povodju pri Skaručni vrl narodnjak, vzoren kmetovalec in obče-spoštovan posestnik g. Janez H u b a d, p. d. Rebov, brat c. kr. dež. šol. nadzornika g. Fr. Hubada in koncertnega vodje g. Matej Hubada. Malo mož, ki bi toliko storil za svoje občane, kakor je on. Bodril jih je k vzornemu kmetovalstvu in marsikatera občekoristna naprava, kakor podružnica kmetijske družbe, šola, mlekarina in še veliko drugega je plod njegovega delovanja. Blag mu spomin!

Notranjski novičar.

n Slovesen sprejem je doživel v Črnem vrhu knezoškof. Prav! Vprašanje je le, ali so dolžni tudi napredni kmetje prispevati k nepotrebnim občinskim izdatkom.

n Iz Zadloga pri Črnem vrhu nam poročajo: Pretekli dni sem bil v neki črnovrški gostilni. V njej zagledan našega izvrstnega organista. Jezil se je na vse pretege, ker mu je odvzel župan Rudolf službo občinskega tajnika ter jo oddal klerikalnemu našemu učitelju. Pa sem si mislil: Prav ti je, drugim si jamo kopal, pa si sam vanjo padel; zoper učitelja, ki je menda klerikalec postal in katerega zato prav lahko pogrešamo, si nabiral podpise, da so ga proč spravili, za te pa še podpisov ni bilo treba, ker si kar na lahko zletel z občinske pisarne. Tudi orglje ti bodo vzeli polagoma, tako da boš

nazadnje ostal le še bankir »Vzajemne zavarovalnice«. Ali bi ne bilo bolje popravljati laterne, kot uganjati neumno klerikalno politiko.

n **Iz Črnega vrha nad Idrijo** nam pišejo: Žalostno je videti, kako mnogi napredni Žirovci in napredni Idrijčani posečajo naše klerikalne gostilne, dasi imajo tudi več naprednih, prav dobrih gostiln na razpolago. V idrijskem logu, kamor prinese napredno idrijsko delavstvo marsikatero krono, nista gostilničarja naročena na nikak napreden časopis in tudi pri raznih volitvah rada uidefa na klerikalno stran. Podpirajmo naprednjaki drug drugega, pa bo Črni vrh dobil — drugo lice.

n **Vipavski napredni vinogradniki** so ogorčeni, ker se jim ni dalo v odboru deželne vinarske zadruge večjega zastopstva. Vseposod se naglašaja, da bi bil moral vsaj v podpredsedstvo važne kmetijske korporacije po ogromni večini slovenske dežele biti izvoljen **slovenski napredni kmet**, a ne — nemški baron.

n **Posnemanja vredno.** Iz Št. Petra na Krasu nam pišejo: Gospodje uradniki tukajšnje železniške postaje kakor tudi poštni uradniki so sklenili vplačevati na mesec po 1 K v korist »Družbe sv. Cirila in Metodaja«. Ta sklep so jeli že tudi izvrševati.

n **Umrla je** v Dol. Logatcu zasebnica gđe. Ana S o r r e, stara 66 let. P. v m.

n **Združeni Ciril in Metodovi podružnici v Cerknici in na Uneu** priredita v nedeljo dne 8. avgusta na vrtu g. Beleta na Uneu veliko ljudsko veselico, spojeno z izletom v Škocjanske jame. Odhod v jame iz Rakeka in iz Cerknice ob 1. popoldne. Zbirališče na Rakeku v restavraciji Domicelj pri kolodvoru, v Cerknici v hotelu Žumer. Po izletu veselica na Uneu, ki se prične ob 4. popoldne. Čisti dobiček je namenjen v prid »Ciril in Metodovi družbi« v Ljubljani.

n **Na Gočah pri Vipavi** se nič kaj ne pohvalijo z ravnokar zgrajenim vodovodom. Rezervar pušča. Gotovi gospodje so preveč štedljivi pri izbihi materijala.

n **Pretekli teden**, v petek in soboto, so bili v Vipavi vojaki — topničarji. Odšli so na vaje proti Postojni in dalje do Krškega.

n **Postojnski dekan** pojde v kratkem v pokoj. Na njegovo mesto bode imenovan, kot se govori, šturski župnik g. Kromar.

n **Šentvidska mlekarska zadruga** dobro napreduje. Ob poti iz Št. Vida v Vipavo ima velik travnik, pognojen z umetnimi gnojili. Pač dober zgled! Št. Vid je edina vipavskih klerikalnih občin, ki ima razumnega župana.

n **Klerikalnega nadučitelja** ima podkrajaska šola. Mi se neradi vtikamo v šolske razmere, vendar vljudno opominjamo, naj bo poučevanje v prihodnjem letu bolj točno. Menimo, da nas gospod nadučitelj razume.

n **Prostovoljno gasilno društvo v Postojni** priredi v nedeljo dne 1. avgusta t. l. tombolo v prostorih hotela »Ribnik«.

n **Deželni vinarski nadzornik** g. Skaličy je bil te dni v Št. Vidu. Obiskal je državno klet. Istotako je nadzoroval tudi »Prvo vipavsko vinorejsko zadrugo v Vipavi«. Gospodu nadzorniku menda ne bo težko o vrlo uspevaajočem naprednem zavodu povedati na merodajnem mestu to, kar zasluži.

n **Iz Podkrajja** nam poročajo, da uganja novepečeni zet grofa Lanthierija napram občanom in uslužbencem razne nepotrebne sitnosti. Če ne bo pravice, bomo korenito posvetili temu pruskemu baronu.

n **Žaga g. Rovana na Colu** deluje prav dobro, posebno odkar se je nadomestila beneinova moč z vodno paro in žaganjem. Zapuščeni Col je dobil s pametno naredbo več življenja.

n **Slapenska posojilnica**, ta najstarejši denarni zavod vipavske doline, se razvija pod vodstvom nadučitelja Punčuha nad vse sijajno. Škoda le, da se velika posojilnica premalo ozira pri razdelitvi čistega dobička na — narodne namene.

n **Nesreča.** V nedeljo je v Čatežu zdivjal nekemu posestniku vol in letal po vasi. Ker živali drugače niso mogli ujeti, so sklenili, da jo ustrelje. Vaščan Anton Bradač je tekel po puško, jo nabil in šel z napetim petelinom proti volu. Pred njim pa je šel Jožef Križman. Med potjo zadene Bradač nekam v puško, petelin se sproži in mesto vola je dobil cel strel spredaj idoči Križman. Poškodovan je tako, da so ga morali prepeljati v dež. bolnico.

Ameriške novice.

a **Cerkev obenem društveni dom.** V Calumetu so si Slovenci zgradili novo cerkev, ki stane okrog 500.000 K. V Ameriki so tudi Slovenci praktični, zato so poskrbeli, da jim cerkev obenem služi za — društveni dom. V pritličju cerkve je namreč zgrajena velika dvorana, ki je določena za razne društvene shode, seje, zborovanja in zabave. V dvorani je postavljen prostoren oder za gledališke predstave. Izobraževalno društvo »Feniks« ima v tej dvorani svoje prostore. To društvo je nedavno tega igralo v tej dvorani dramo »Mlinar in njegova hči«. Za nas Slovence v stari domovini je vsekakor zanimivo ako slišimo, da služi našim rojakom v Ameriki cerkev ne samo za službo božjo, marveč tudi za društvene prireditve. — Praktičnost je pač doma v Ameriki.

a **Ostra borba** se je razvila v ameriških slovenskih listih. Med »Glasom Naroda«, ki izhaja v New Yorku in »Clevelandsko Ameriko« se vodi ljuta polemika radi ljubljanskega škofa Antona Bonaventuro. »Glas Naroda« je nastopil proti

temu, da bi prišel škof Bonaventura v Ameriko ožemat ameriške Slovence za svoje šentvidske zavode, češ da imajo ameriški Slovenci drugih nujnejših potreb, kakor pa s svojimi težko prisluzenimi groši polniti prazno škofovo malho. »Clevelandska Amerika« z nastopom »Glasa Naroda« ni zadovoljna ter mu očita liberalstvo, ker se je drznil zavzeti proti škofu Bonaventuri docela pravilno stališče. Posebno navdušena pa za Bonaventuro tudi »Clevelandska Amerika« ni in med vrstami se čita, da sicer nima nič proti temu, ako škof obiše Ameriko, vendar pa mu daje razumeti, da naj nikar ne pričakuje, da bi dobil od ameriških Slovencev mnogo denarja. — »Glas Svobode« in »Proletarec« pa sta si v laseh radi prispevkov za Gregorčičev spomenik. Ameriški Slovenci so za ta spomenik nabrali nekaj nad 1000 kron. To svoto bi imel odposlati v Gorico Ivan Kaker, ki je v zvezi s »Proletarcem«. Izkazalo pa se je, da Kaker tega zneska ni odposlal. Zaradi tega očita »Glas Svobode« Kakerju in »Proletarcu« goljufijo in jima grozi s sodiščem. Kako se bo ta borba končala, bomo poročali.

a **Profesor, ki prireja umetniške večere.** V »Clevelandski Ameriki« čitamo, da je v Chisholmu in v Elyju priredil neki profesor Zima več umetniških večerov, pri katerih so se tamkajšnji Slovenci izvrstno zabavali. Kakšne stroke profesor je ta Zima, list ne pove. Naslov »profesor« je v Ameriki zelo poceni in pridevlje si ga lahko vsakdo, ako je kaj študiral ali ne. Zima bo torej najbrže — »profesor čarodejstva«.

a **Slovenskega zdravnika** imajo v Calumetu. Piše se dr. Josip Grahek in se je ta mesec poročil z bogato Francozinjo Aliso Belhumeur.

a **Civilno (necerkveno) poroko** je sklenil Slovence I. Zgone v Chisholmu z Italijanko Marijo Pinoti. Poročil jih je Janez Rus, pri poroki pa je sodeloval tudi »profesor čarodejstva« — Zima.

a **Poroka.** V Clevelandu se je poročil Jakob Stritof iz Grahovega na Notranjskem z Franjo Žnidaršič iz Dobropolja na Dolenjskem.

a **Zaradi nezveste žene** je zblaznel v Clevelandu Alojzij Župevc. Njegova žena Marija, roj. Rošel, doma iz Stavce vasi pri Žužembregu jo je popihala neznanu kam z Adolfom Travnikom iz Trebnjega. Zapustila je možu 3 nedorasle otroke.

a **Smrtna kosa.** V Jolietu je umrla Ana Duša, doma iz Šmarja. Zapustila je štiri sine in dve hčeri. — V Calumetu se je ponesrečil v rudokopu Anton Žalec. Nesrečnik, star šele 26 let, je bil šele 14 dni oženjen. — V rudniku Raymbaulttown v Calumetu je 6. t. m. ubilo Jožefa Vidmarja iz Rodenj pri Črnomlju. Pokojnik je bil že 15 let v Ameriki in je bil član raznih podpornih društev.

a Bivši istrski poslanec župnik v Ameriki. Slovenci v Kansas Cityju so ustanovili svojo župnijo in si zgradili cerkev. Za župnika so nastavili Josipa Kompareta, dekana in bivšega istrskega sloven. poslanca, ki jo je pred leti iz neznanih vzrokov popihal v Ameriko. Listi Kompareta hvalijo, da je zelo delaven za slovensko stvar.

a Slovenci v Chikagu. Slovencev v Chikagu je nekaj tisoč. V zadnjem času so nakupila v tem mestu, ki je približno tako veliko kakor Dunaj, 40 hiš. Ustanovili so si stavbinsko društvo »Slovenski dom«, ki ima nalogo za nizko ceno graditi rojakom stanovanja. Lani so osnovali svojo slovensko šolo, ki jo je obiskovalo 35 otrok.

Po svetu.

»Gospodom vlomilec!« V ogrskem listu beremo naslednje: »Gospodje vlomileci, pozor! V nedeljo ponoči so obiskali nekateri Vaši tovariši mojo trgovino in mi pri tej priliki odnesli marsikaj dragocenegega. Med ukradenimi stvarmi so tudi ure, ki so zaznamovane z listki. Te ure, ki so večinoma stare in brez vrednosti, niso moja last, bile so mi oddane v popravilo. Ker za Vas nimajo skoro nikake vrednosti, prosim, da mi jih vrnete. Zato se zavežem, da bom zneske, katere dobim za popraviljanje, gospodom vlomilec vrnil. Dalje izjavljam, da bi rad kupil vse druge meni ukradene stvari za primeren znesek. S častno besedo izjavljam, da s tem oklicem nikogar ne mislim zvbati v past, kakor tudi, da ne bom klical policije, kadar se mi morebiti prinesejo stvari v prodajalno. — Žiga Misi, juvelir in urar v Szegedinu.

Usmrtil se je iz ljubezni do gospodarja 61letni Pietro Gažjoli. Kakor poroča časopis »Popolo Romono«, je izvedel Gažjoli, da bo njegov gospodar Karuzo, ki je bil do zdaj najslavnejši pevec sveta in ki je s svojim prekrasnim glasom zaslužil milijone — zaradi bolezni, oziroma operacije izgubil glas, in se je za to — usmrtil.

V Algiru, kjer pustošijo marokanske kobilice polja, uničujejo kobilice s pomočjo vojaštva. Vojaki izkopljejo pred trumami globok jarek, kobilice se pomičejo v trumah naprej in padejo vanj. Domačini jih morajo potem v jarku pošteptati z nogami, kar pa neradi store, ker to delo ni prijetno.

Rjizevnost.

»Naša Bodočnost« — je v naši mladini. Zato so si izbrali možje, ki bi radi mlade ljudi poučili — to ime za mladinski list »Naša Bodočnost« — stane za polovico leta 2K 50 h, katere je poslali v »Učitelj-

ska tiskarno« v Ljubljani. List ni nikakor otročji, ampak resen. Namenjen ni otrokom, ampak mladeničem in dekletom, ki so v ponavljalni šoli, ki se uče trgovine ali obrti, za vrle kmečke mladeniče je, ki mislijo in se hočejo izobraziti. Za god ne moreš svojemu sinu kaj lepšega in bolj koristnega darovati, kot ta list, ki prihaja vsak mesec dvakrat. Pišejo ga učitelji in profesorji. Vsebina je mnogovrstna. Od nebesnega svoda do globine morja ti popisuje ta list svet. Za vojake zanimive beležke (n. pr. razprava o strojnih puškah v zadnji številki). Vrlim izdajateljem, ki se ne strašijo truda, kličemo: »Le tako dalje!« — Naj bi te naše besede ne padle na nerodovitna tla... Krajni šolski sveti, šolska vodstva, čitalnice, bralna in izobraževalna društva, očetje in matere, mladeniči in dekleta: Naročite takoj ta list, če mogoče v večih izvodih — da bo bodočnost — naša!

Gospodarstvo.

gd Jesensko gnojenje. Previden gospodar mora že sedaj misliti na jesensko gnojenje in si preskrbeti že sedaj tudi potrebna gnojila, ker v jeseni je promet na železnici vsled vsestranskega navala velikanski in primanjkuje vagonov, tako da v jeseni navadno ni mogoče dobiti pravočasno potrebna gnojila. Zadruga in gospodarji! Naročite potrebna gnojila za jesensko gnojenje že danes pri osrednji nakupovalni zadrugi »Agro-Merkur« v Ljubljani. Zadruga »Agro-Merkur« prodaja dobro blago po najnižjih cenah.

gd Da sadno drevo bolje rodi, moramo mu tudi gnojiti. Najlažje opravimo to delo, ako napravimo okrog drevesa pod vejami, ali kakor pravimo, »drevesno krono« z železnim kolom pol metra oddaljene jamice, kamor vrzimo ob deževnem vremenu razredčeno gnojnico. Kakor so gnojišča pri nas oskrbovana — pri naših razmerah gnojnice itak ni treba razredčiti — ker ob deževju navadno vsi kapovi tja drže. Če drevesu tako od časa do časa privoščimo gnojnice, bode nam prav hvaležno dobilo bode zdravo, krepko rast, nastavilo mnogo rodovitnih popov in tako tudi obilo rodilo. Seveda samo gnojnica ne zadostuje, vsaj vsako tretje leto je potrebno skopati okrog drevesa jarek, vanj natlačiti gnojja ter zopet s prstjo posuti. Koristno je tudi, ako primešamo umetnih gnojil, oziroma da natresemo umetna gnojila v luknje, ko gnojimo z gnojnico. Nekateri sadjarji tudi okopljejo vsako leto okrog drevja, da ne raste trava, kajti ona odvzame drevesu mnogo redilnih snovi, katerih potem ne dobe sadne koreninice. Zguba na travi je pa malenkostna, da je ni v ozir jemati.

gd Mravlje na sadnem drevju jeze marsikaterega sadjarja. Sicer je resnica,

da gredo mravlje na ono drevje, kjer se nahajajo po listih »listne uši«, ki so zelene barve. Te listne uši imajo v sebi neki sok, katerega mravlje ljubijo. Da se te uši uničijo, je dobro sredstvo tabakova voda. Neki sadjerejec pa priporoča, da se odženo mravlje, deblo drevesa z kredo potresti in sicer okroginokrog ter po vsej dolgosti. Prah od krede se pa prime mravljinih nog, se strdi in tako uniči mravljo. Treba poskusiti, ako je kaj resnice na tem!

Nova slovanska tovarna v Ljubljani.

Slovenci smo marljiv in napreden narod, vendar pa deloma vsled pomanjkanja velikega kapitala in deloma vsled prehudega pritiska s strani naših gospodarsko močnejših nasprotnikov ne moremo tako hitro in uspešno ustvarjati novih trgovskih in industrijskih podjetij, kot bi bilo to želeli. Zato se tembolj razveselimo vselej, kadar slišimo o ustanovitvi kakega novega tovarniškega podjetja, pri katerem je slovenski kapital saj deloma udeležen, če ne že v celoti. Razveseliti se moramo odkritosrečno takega pojava, ker pri tem takoj lahko mislimo na vse različne koristi in ugodnosti, ki jih ima v živahnem obratu se nahajajoče tovarniško podjetje za svoj kraj. Sklepati moremo že naprej, da bo nemški konkurenci odvzet znaten del prometa in da ji ne bo več mogoče z ono lahkoto delati kupčije v naših krajih, ko ji ni stal nasproti močan konkurent.

Poročajo nam, da je Kolinska tovarna za kavne primesi v Kolinu kupila od gospoda Ivana Jelačina znano tvrdko »Prvo jugoslovansko tovarno za kavne primesi« in da bo sezidala v Ljubljani popolnoma novo tovarno, v kateri bo tvrdka investirala nad 500.000 K. — Delničarji tega podjetja so sami slovanski trgovci in med temi seveda tudi slovenski. Trgovcem-delničarjem je s tem dana prilika, da posvetijo vso pozornost razpečevanju lastnih tovarniških izdelkov, podjetju samemu pa je na ta način zasiguran trajen obstanek. Kolinska tovarna ima za seboj mnogo bogate izkušnosti tako v dovršeni tehniki proizvajanja, kakor tudi v premišljenem in sistematičnem uvajanju svojih izdelkov. Tudi na Češkem in Moravskem je imela v početku svojega obratovanja mnogo težkega truda, predno se ji je posrečilo izpodriniti iz čeških trgovin izdelke nemških velekapitalistov, katere poleg nezavednosti slovanskih konzumentov izdatno podpirajo še gotovi višji krogi. Po vztrajnem delovanju pa je vendar pridobila na svojo stran češko trgovstvo kakor tudi široke mase konzumentov. Dosegla je končno, da so konzumenti sami začeli zavračati nemške izdelke ter zahtevati slovan-

ski izdelek. Ako more torej Kolinska tovarna po večletnem obstoju pokazati na tako krasne uspehe po Češkem in Moravskem, tedaj smemo s precejšnjo gotovostjo izrekati nado, da si polagoma tudi v slovenskih pokrajinah osvoji celoten konzum.

Tehniška ureditev nove ljubljanske tovarne bo v vsakem oziru najmodernejša. Preskrbljeno bo za najnašnejši način pripravljavanja izdelkov tako, da glede higijskih zahtev najbrž nobena obstoječa tovarna te stroke ni tako dovršeno opremljena. Način proizvodnje samega zagotavlja, da bodo izdelki odgovarjali vsem zahtevam konzumentov. Čisto neutemeljeni bi bili torej morebitni predsodki o kakovosti izdelkov, kar pa bi seveda za podjetje ne prišlo ravno nepričakovano. Lahko pa že sedaj opozorimo širšo javnost, da je čisto napačno domnevanje, da izdelki slovanskega podjetja ne bi mogli dosegati nemškega blaga. Saj smo omenili, kako si je Kolinska tovarna osvojila na slovanskem severu tako ogromen konzum in to ne samo vsled intenzivne reklame, temveč v prvi vrsti z izborno kakovostjo svojih izdelkov. Velika krivica bi bila torej dajati prednost nemškemu blagu pred izdelki take slovanske tovarne, ki se že sedaj dobro zaveda svoje narodne misije in ki bo gotovo še v večji meri pokazala slovenski javnosti, koliko koristi more imeti ves slovenski narod od dobro uspevajóčega narodnega industrijskega podjetja. Slovenski konzumenti naj si bodo v svesti, da koristijo tudi samim sebi, če dosledno uporabljajo le slovenski izdelek in tako omogočijo podjetju izpolnovati ono narodno nalogo, ki si jo je stavilo takoj pri ustanovitvi nove tovarne v Ljubljani. Dolžnost slovenskega občinstva bo torej, da bo odločno zahtevalo v vsaki trgovini izdelke Kolinske tovarne ter tako pripomoglo k hitrejšemu razvoju novega podjetja.

Predmet — kavna primes — ki ga bo izdelovala nova tovarna, se zdi v prvem hipu marsikomu neznamen, v resnici pa je to eden najpoglavitejših konzumnih predmetov, katerega poraba se bo s časom še povečala. Da cenjenemu občinstvu bolje predočimo, koliko potroši slovenski narod vsako leto za kavne primesi, navesti hočemo nekaj števil, ki govore dovolj jasno, kolikega pomena more postati za Slovence nova tovarna, če bodo kupovali v bodoče izključno njene izdelke mesto onih nemških, katerim so se po dolgoletnem vsiljevanju tako zelo privadili. Če računamo, da je med približno 1.600.000 Slovenci 125.000 rodbin s 6 člani in da porabi vsaka teh rodbin $\frac{1}{4}$ kg cikorje na teden, tedaj se porabi na leto čez 400 vagonov kavnih primesi v vrednosti treh do štirih milijonov kron. Največji del tega prometa je dosegla do sedaj nemška industrija in vsi milijoni, ki so jih izdali Slovenci tekom let za ta predmet, so se stekali v nemške žepe. S temi milijoni so

krepili Slovenci nemške industrijalce ter se pokazali v tem oziru od njih popolnoma odvisne. Naj bi si torej slovenski konzumenti spričo navedenih dejstev dobro zapomnili, koliko morejo koristiti domači industriji in s tem svojemu narodu, če bodo pokazali v bodoče več odločnosti ter tudi pri tem predmetu dosledno izvajali geslo »Svoji k svojim«. Potem bodo vsi ti milijoni ostali v domačih rokah in v naši zemlji rodili oni bogati sad, ki so ga doslej vsled naše malomarnosti želi Nemci. Sedaj bomo imeli lepo priliko pokazati, da imamo dovolj smisla za gospodarski napredek našega naroda in da vemo zadostno ceniti veliko važnost nove slovanske tovarne. Predvsem imajo slovenske gospodinje dolžnost nadomestiti tuje izdelke s »Kolinsko« oziroma »Zvezdno« in »Ciril-Metodovo« cikorijo, da tako dejansko pokažejo svojo narodno zavednost in narodno probujenost. One so gotovo v prvi vrsti poklicane v to, da kot narodne gospodinje uporabljajo v svojem gospodinjstvu saj one redke slovanske tovarniške izdelke, ki so jim na razpolago. Če bo na ta način vsa slovenska javnost pospeševala razvoj novoustanovljene tovarne ter ji pripomogla do zaželjenih uspehov, tedaj se bode s tem v marsikom vzbudila podjetnost za ustanovitev kake druge industrije, kateri so dani v slovenskih krajih vsi predpogoji za dobičkanosno obratovanje.

LISTEK.

Mlada žena.

(Konec.)

Sčasoma so vaščani pozabili na čudno poroko, dekleta so se nasmejale, in mladi korenjaki so se privadili mlade Matjaževke. Hlapci so slušali in radi imeli novo in lepo gospodinjstvo, še celo gospodar je bil zelo zadovoljen z njo. In Mana je bila tiha in srečna. Nikoli ni bilo žale besede iz njenih ust. S starim možem se je prav dobro razumela, skupaj sta se peljala vsako nedeljo v Loko k maši in ostala navadno čez poldne v mestu. Matjaž je imel silno rad mlado ženo; po rokah jo je nosil, božal, kakor otroka in vedno večja je bila njegova ljubezen. Mana pa je bila vedno tiha. Napram možu ni kazala ne ljubezni, ne sovrastva; bila mu je udana in pokorna. Delala je pridno časih po vse dni, a potem jo je nenadoma prijela neka trma. Vse je pustila in se skrila doma. In ko se je spet pokazala, je temno gledala in z nikomer ni govorila.

Matevž je stopil k njej:

»Ali si bolna, Manica?«

Gledala ga je, kot da ga ne sliši.

»Lezi v posteljo, grem po zdravnika.«

Mana ga je gledala in ni slišala.

»Ali hočeš vina? Pojdi v klet in si ga natoči! Saj ti je vse odprto.«

Temno ga je gledala in kar iskre so se ji kresale v očeh.

Tako je bilo, kadar se je Mana dolgočasila; no, čudo!

Kovač, lepi Tinček, se je vrnil v vas in tedaj se je začela Mana smejati. Ob vsaki priliki je pokazala svoje bele zobke in tako prisrčen, vesel smeh je planil iz njenih ust.

In zgodilo se je, da so jo vaščani večkrat opazili na samem s kovačem, v mraku za skednjem ali o polnem dnevu na polju, med žiti, v pisanih rožah. Zvečer pa se je s hlapci šalila in smejala, tepla jih je in nič ni bila huda, ako jo je kak hlapec s sirovo pestjo sunil v hrbet, ali jo počil z dlanjo po okrogli, polni obli. Kadar je bila pa z Matjažem, je molčala.

In časih jo je vprašal:

»Zakaj si pa tako tiha?«

»I, kaj naj pa govorim! Jaz skrbim za gospodinjstvo.«

In oba sta molčala.

Kdo bi vedel, zakaj in kako? Vsa vas je strmela, ko je neko jutro nenadoma letela od ust do ust novica:

»Matjaž je nočoj umrl. Zjutraj so dobili mrtvega v postelji.«

Mana je jokala in nije bilo moč utožiti.

»I, kaj, kaj ga je zadela na sree! Saj je časih tožil, da čuti v sreju, kot bi ga pikal gad.«

Tako so dejali modri možje. Pokopali so ubogega Matjaža in vdova Mana je hodila vsa črna in blede, vsa zmešana naokrog.

* * *

Kdo bi mislil, da se tako hitro pozabi srčna bolečina!

Čez pol leta se je lepa vdovica zopet omožila in sicer s kovačem Tinčkom. Vsem se je to prav in pametno zdelo. Res je sicer, da je skoro prehitro pozabila rajnega moža, ali kaj hoče sama na tako velikem posestvu!

Natihem so svatovali, in hlapci so bili znova pijani. Eden je padel celo po stopnjicah in si zlomil nogo.

No, in tudi to se je pozabilo z leti. Zakaj, čas beži, kot bi ga podil z bičem in leta tečejo, kot bi imela zlate peroti.

Mana in Tinček sta bila zdaj gospodarja, a nič kaj se nista razumela. Kreg in pretep, dan na dan. Otrok nista imela in bilo jima je dolgčas. Mana je začela piti in v pijanosti je vpila: »Kako imaš kravave roke!«

Neko pomlad pa, ko je ravno vse evetelo in zelenelo, je umrl v vasi po dolgem trpljenju kmet Jošt. Naročili so cerkovniku, naj skoplje jamo in pobožni Matevž je šel na delo. Matjažev grob je bil na vrsti, da ga prekopljejo in lopata in rovnic je začela peti.

»Vidiš, vidiš, Matjaž, še prijatelja sva bila, zdaj ti pa ne dam v grobu miru,« je govoril sam s seboj stari mož.

Zasadil je lopato in vzdignil iz zemlje Matevžovo lobanjo. Ali kako se je začudil temu, kar so zagledale njegove oči:

V lobanjo je bil zasajen dolg, oster žebelj.

Cerkovnik Matevž je letel v vas.

»Pridite, ljudje božji! Na pokopališču leži mrtvaška glava in žebelj tiči v njej!« Sosedje so hiteli k odprti jami in videli, kar je Boštjan govoril.

Pomnili so nenadno smrt Matjažovo in zdaj so našli vzrok.

Mano in Tinčka so zaprli in živa ni sta več zapustila ječe.

Kako imaš krvave roke!

Lojze Pesjan.

Izdajatelj in urednik Rasto Pustoslemšek.

Listnica uredništva.

Opazovalcu v št. Petru na Krasu. Dopisov brez podpisa ne sprejema noben pošten list na svetu.

Raznim dopisnikom.

Vseh dopisov nismo mogli uvrstiti, ker nam nedostaja prostora. Pride vse na vrsto, vendar pa naj nam dopisniki oprostite, ako moram semtertje kaj okrajšati radi dragocenega prostora.

Čitatelje in naročnike našega lista prosimo, da se v vseh zadevah, kjer žele nasvetov in poduka, obračajo na uredništvo »Slovenskega Doma«, ki odpre poseben predal za vprašanja in odgovore.

Loterijske številke.

Vlečene dne 24. julija 1909.

Dunaj: 2, 20, 17, 25, 68.

Gradec: 50, 22, 76, 53, 15.

Staro znana vinska trgovina

Janko Vilar

v Dobu pri Ljubljani

priporoča 19 3—3

strogo zajamčena vina iz najboljših dolenskih, štajerskih in goriških goric.

Otročiči: Jed iz Pekatet je boljša kot med!

25 19—3

Pozor krčmarji!

Kadar kupujete vino ali rakijo ali ob času zorenja grozdja, se Vam priporočam. Stanujem v Poreču že mnogo let in poznam popolnoma tukajšnje razmere glede dobrih in manj dobrih vin in se zatorej priporočam vsem krčmarjem, naj se zanesljivo obračajo name pismeno ali ustmeno, ker posređujem v vseh razmerah.

Martin Sreboth, trgovec
Poreč, Istra. 17 7—3

Ustanovljena leta 1868.

Absolutno pred ognjem in tatovi varne

BLAGAJNE

izvrstne kakovosti

prodaja tovarna blagajn M. Adlersflügel

Dunaj, I., Franz Josefs-Kai št. 27.

Založnik rajfajzen. zadrug idt.
43 24—2

Poštne hranilnice št. 12.921.

Ustanovljena leta 1896.

Posojilnica in hranilnica v Moravčah

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

— pisarna v hiši št. 1 (pri Jomanu) —

sprejema in izplačuje hranilne vloge ter jih obrestuje po $4\frac{3}{4}\%$ od prvega dneva vlaganja sledečega meseca in do konca meseca, po katerem se je izplačala vloga.

Uradne ure so ob nedeljah od 1. do 5. ure ter vsako sredo od 4. do 6. ure popoldne. 22 25—3

Pojasnila se dajejo vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne, izvzemši praznikov.

Eng. Franchetti

v Ljubljani, Sodnijska ulica 2, nasproti kavarne „Evropa“
priporoča svojo elegantno in higijenično urejeno

brivnico

in prodajo raznih dišav in kozmetičnih predmetov.
Svoji k svojim! 20 52 3

V. H. ROHRMANN

(prej Jože Strzelba)

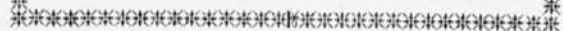
LJUBLJANA

kupuje razne rastline, korenine, rožice, semena, lubje, divji kostanj, češminjev sok, jabolka za mošt, kosti, parklje, loj itd.,

ima kot lastnik tvrdke 40 24 2

M. PAKIČ

vedno največjo zalogo škafov, raznih lesenin, košar, fine žime, morske trave itd.

Največja zaloga navadnih do najfinejših otročkih vozičkov

36 25—3 in navadne do najfinejše

žime.

M. Pakič

v Ljubljani.

Neznanim naročnikom se pošilja s povzetjem.

Deset zapovedi za kmetovalca in deset zapovedi za zdravje

lepo tiskanih, prav zastoj in franko po pošti dobi vsak, ki piše ponje od lekarnarja

Trnkóczyja v Ljubljani,

zraven rotovža. 33 25—3

Letošnja huda zima je pokazala, da presega glede trpežnosti vsako drugo opeko

Köhlerjeva cementna strešna opeka z zarezo

v veliki zalogi jo ima

edini izdelavatelj za slovenske dežele

Ivan Jelačin na Glincah pri Ljubljani.

Ravnotam se dobi tudi navadna cementna opeka brez zareze v najboljši kakovosti. 11 6—3

Vprašanja je nasloviti na Ivan Jelačin v Ljubljani.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure dopoldne.

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osebni kredit po 6% . 2 25—3

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.

Franc Kraigher

krojaški mojster v Ljubljani

Kongresni trg št. 5 (Zvezda).

Priporočam se za izdelovanje

oblek za gospode.

Domače in inozemsko blago imam vedno v zalogi.

Cene zmerne! Delo solidno! Postrežba točna!

26 25-3

Singer „66“

najnovější in
najpopolnější
šivalni stroj.

Singer

šivalne stroje
dobite samo po naših
prodajalnicah.

Singer Ko. del. družbe za šivalne stroje

Kočevje

29 14-3

Glavni trg števil. 79.

Mlekarska zadruga v Moravčah

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

ima vedno v zalogi 23 25-3

polnomastni in polmastni emendolec ter
poinomastni in polmastni trapist:

emendolec kg	K 1.60	pojemendolec kg	K 1.30
trapist . . .	„ 1.80	poltrapist . . .	„ 1.60

Prva slovenska trgovina

Pevec & Koželj

v KOČEVJU, v hiši slovenske „Kočevske posojilnice“

Manufakturno, galanterijsko in specerijsko blago

na debelo in drobno.

Zaloga moke V. Majdiča ter zaloga železnine.

31

25-3

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilnični račun št. 828.406.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti števil. 18, v Ljubljani

v lastnem združnem domu.

je imela koncem leta 1908
denarnega prometa

K 71,417.344-75

upravnega premoženja

K 17,519.983-93.

Obrestuje hranilne vloge

po $4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka rentnega
davka, katerega plačuje po-
sojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. in od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem
računu v zvezi s čekovnim
prometom ter jih obrestuje od
dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog dne
31. decembra 1908

kron 17,102,911-27.

Posojuje na zemljišča po $5\frac{1}{4}\%$ z
 $\frac{1}{2}\%$ na amortizacijo ali pa po $5\frac{1}{4}\%$
brez amortizacije. Na menice pa po
 6% . Posojilnica sprejema tudi vsak
drug načrt glede amortizacije dolga.

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. in od 3.—4.

6 25-3

Izborna
češko budejeviško pivo,
 katero se prodaja v prid družbe sv. Cirila in Metoda
 priporoča 40 24-2
 glavna zaloga češke budejeviške pivovarne
 v Ljubljani, Sv. Petra nasip št. 27.

Posojilnica za il. bistriški okraj
 registrovana zadruga z neomejeno zavezo
 v Trnovem
 sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne
 in od 2. do 4. ure popoldne,
 jih obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$
 ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega konec leta h kapitalu.
 Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz
 svojega, ne da ga bi zaračunala vlagateljem.
 Za varnost vlog jamči 627 zadružnikov z vsem svojim pre-
 moženjem in rezervni zaklad z 49.971 K 81 h.
 Posojila daje posojilnica po $5\frac{1}{2}\%$ na osebni kredit in
 proti vknjižbi. 42 6-2

Prva narodna veletrgovina z železnino
Fr. Stupica v Ljubljani
 Marije Terezije cesta 14 18-3
 priporoča svoje izvrstne
 brane, pluge, amerikske kosilne
 stroje, slamoreznice, mlatilnice,
 čistilnice, motorje, železne blagajne,
 kuhinjsko opravo, štedilnike, peči,
 kakor tudi želez-
 niške šine, tra-
 verze, cement in
 sploh vse stavbne
 potrebščine,
 trombe, cevi in
 tehtnice.
Nizke cene!
 Točna postrežba, solidno blago!

Slovenci! Slovenke!
 Svoji k svojim!

Pred nakupom
 jesenskega in zimskega blaga
 se Vam priporoča
 slovenska trgovina pri
sv. Cirilu in Metodu
 v Ljubljani 10 12-3
 Lingarjeva ulica. Nasproti loterije!

Velika zaloga najnovejšega blaga za
 moške in ženske obleke.
 Največja izber satenastih, volnenih ter svilnatih rut.
 Ob potrebi spomni se vsak na to trgovino.

Vse ostalo letno blago poproda se po znatno znižani ceni!

*
 Popravila in preobleke točno
 in ceno.
 *
 Popravila in preobleke točno
 in ceno.

Najcenejše solnčnike in dežnike
 domačega izdelka priporoča 12 25-3
Josip Vidmar
 v Ljubljani
 Pred Škofijo 19, Stari trg 4,
 Prešernova ulica 4.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani, Stritarjeve ulice.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun

po **4** $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$ čistih,

eskontuje menice, devize, čeke, vaglie, kupuje in prodaja tuji denar, zlasti ameriške dolarje.

Nakazila v Ameriko in druge dežele izvršuje najceneje in najhitreje.

Kupuje in prodaja vrednostne papirje (srečke, rente).

Daje bančno-strokovne nasvete popolnoma brezplačno.

Delniška glavnica 3.000.000 K, rezervni zaklad 350.000 K.

Podružnice v Splitu, Celovcu in Trstu.

3 25-3

Stanje hranilnih vlog nad 36 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA.

Za varnost denarja je porok zraven rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in vso davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestujejo $4\frac{1}{4}\%$ ter pripisuje nevzdržene obresti vsakega pol leta h kapitalu.

Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj.

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega in ga vlagatelj ne zaračuni.

Denar se lahko pošilja tudi po pošti.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišča po $4\frac{3}{4}\%$ na leto. Z obrestmi ob enem pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo skupaj ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v $62\frac{1}{2}$ leta. Kdor plačuje 6% izposojenega kapitala, poplača dolg že v 33 letih. Dolžnik more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako to hoče.

Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Mestna hranilnica izdaja lične **domače hranilnike** proti vlogi 4 kron, ki se takoj obrestujejo. Priporočamo jih zlasti staršem, da z njimi navajajo otroke k varčnosti.

V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov je vpeljala ta slovenska hranilnica tudi

kreditno društvo.

Mestna hranilnica ljubljanska se nahaja v lastni palači v Prešernovi prej Slonovi (Elefantovi) ulici štev. 3.

7 25-3

V korist „Družbe sv. Cirila in
Metoda“

ČEŠKO PIVO

Ceške delniške pivovarne
v Č. Budejovicah.

Zalogi za Notranjsko:

Postojna Trnovo
[16 14-3 na Kranjskem.

Trpežni folc

navadno strešno opeko „kavljar“ in
zidno opeko izdeluje ter ima v zalogi

Karel Jelovšek 27 5-3

e. in kr. dvorni založnik opek na Vrhniki.

Zastopnik 28 11-3

valjčnega mlina Vinka Majdiča iz Kranja
Slavoj Jenko ima zaloge za odjem na
debelo v Trnovem in Podgradu.

☛ Trgovci! „Svoji k svojim“. ☚

Josipina Herrisch Židovske ul. 7.
Ljubljana priporoča svojo bogato zalogo

moških, ženskih in otroških čevljev

najnovjše oblike, zelo trpežne ter elegantne iasone,
rjave in črne prave ameriške čevlje
37 25-3 za gospode in gospe.
Zunanjja naročila točno.

Restavracija

pri

„Zlati kapljici“

v Ljubljani, Sv. Petra cesta 27
priporoča slavnemu občinstvu
svojo izbornu kuhinjo, naravna vina
in pivo.

Zmerne cene in točna postrežba.
Lepi, prijazni prostori, krasen vrt itd.

Za obilen obisk se priporočata

38 10-3 Leopold in Alojzija Tratnik.

Prvi slovenski

pogrebni zavod

se priporoča slavnemu občinstvu

za ureditev pogrebnih sprevedov v
Ljubljani in na deželi po nizki ceni.

Naročila se sprejemajo pri 21 12-3

Franc Vidaliju

Ljubljana
Prešernova ulica.

Josip Turk

lastnik prvega slovenskega
pogrebnega zavoda.

AGRO-MERKUR

osrednja nakupovalna in prodajalna zadruga v Ljubljani

reg. z. z. o. z.

Ljubljana, Janez Terdinova ulica št. 8.

Skladišče tudi v Trstu.

Agro-Merkur dobavlja svojim članom vse potrebščine za gospodarstvo ali za obrt, kakor poljedelske
in druge stroje, umetna gnojila (superfosfate, tomaževo žlindro, soliter, kalijevo sol itd.), modro
galico, žveplo, krmila, poljske pridelke, vse vrste semen, kolonijalno in špecerijsko blago itd.

Agro-Merkur prodaja pridelke in izdelke svojih članov.

Agro-Merkur se posebno priporoča za nakup bizeljskih in dolenjskih, istrskih, dal-
matinskih in goriških jamčeno pristnih in izvrstnih vin. Cene jako nizke.

Agro-Merkur ima jako obširne in ugodne zveze; zategadelj lahko vsakomur jako dobro in
hitro postreže.

2 54-3